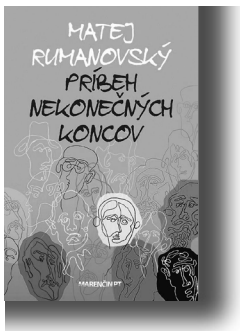

Symfónia bytia

Matej Rumanovský
Príbeh nekonečných koncov

Bratislava, Marenčin PT, 2022

Vianočné darčeky dokážu prekvapiť, niekedy aj nepríjemne (bohužiaľ). S prvotinou Mateja Rumanovského *Príbeh nekonečných koncov* sa Vám to však nestane (našťastie). Kniha je pútavo napísaná, drží čitateľa v strehu, postupne odkrýva detail za detailom...

V prvom pláne ide o príbeh Larsa, *bez nádejného dobráka*, a o všetko to, čo bolo predtým a čo potom. Druhý plán, pre náročnejších, sofistikovane podsúva rozmanité kultúrne odkazy na autorov, ich diela a mnohé fenomény doby.

No o čom teda je táto kniha? Uvedená otázka je iste nočnou morou nejedného spisovateľa (... *nech prehovorí zaňho jeho dielo!*), zvlášť pre začínajúceho, ktorý len krehko ohmatáva mediálny priestor a nálady nemilosrdného daVu.

„Ako spoznáme daV? Určujúcim znakom je *kolektívne* vedomie. *Kolektívne* znamená, že platí, nezávisle od individuálneho vedomia či názoru (hovorme im) členov, pre všetkých rovnako. Ak sa teda niekto stane členom daVu, preberá tým na seba povinnosť správať sa, konať

a hovoriť rovnakým spôsobom ako ostatní. DaV koná v jednom mene (čím zaniká osobná zodpovednosť) a s jediným presvedčením (tým spoločným)“ (s. 71).

„Človek spotrebný – člen daVu, [...] žije v kolobehu lacných variácií (maskovaných šťastí) a nekonečných koncov (ďalších kúpených vecí)“ (s. 73).

„[...] čo sa stane s umeleckým dielom, ktoré je vydané napospas daVu? [...] niekedy [umelecké dielo] čaká dlhšia cesta, kým ho prijme [...] ako verejnú kultúrnu, tak aj širokú“ (s. 73).

Ak niekto prahne po kategorizácii, ide (azda) o filozofický román s mnohými presahmi. Od prvej strany po poslednú tu dominuje radosť z čítania, čomu napomáha aj prítomná iskrivá ironia: „Umenie by malo byť do istej miery ironické. Nie preto, aby sa vysmievalo alebo na niekoho útočilo, ale aby poukázalo na skutočnú pravdu – nevyslovenú a neopísateľnú“ (s. 87). Dajú sa tu nájsť aj nostalgické podnety (s chuťou si pustíte piesne Cindy Lauper, Bee Gees alebo Boba Marleyho z osemdesiatych rokov), početné etymologické vsuvky (napr. poznáte už nové slovíčko *rabed*?) či edukatívny rozmer (iste si budete chcieť vygoogliť, kto bol *Buzzy Trent* alebo čo vynašiel absolvent Českého vysokého učení technického Stanislav Brebera).

Hneď v úvode knihy sme konfrontovaní so skutočnosťou, že „literatúra nie je len o osudoch či prežívaní hlavných hrdinov, [...] má v prvom rade vzbudiť v čitateľoch chuť vidieť“ (s. 16). Rumanovský takto, slovami Umberta Eca, zadefinuje aj svoje motivačné zámery: Nejde o to, byť čo najvernejší, ale zabávať, objavovať a pritom sa neprestať hrať“ (s. 16). Téma konca, rôznych koncov je permutovaná

naprieč celým románom, prechádza jednotlivými kapitolami, obmieňa sa spolu s postavami, rezonuje v dimenziách typu *predtým, tu a teraz, čoskoro a potom*. Novátorsky a jednoznačne originálne si téma plynutia času kliesni cestu textom aj v podobe imaginárneho rozhovoru troch literátov: Miroslava V., Pavla V. a Milana K. Keďže história taktne mlčí o precedense ich vzájomnej tvorivej konfrontácie (a ak tak, rozhodne nie v lóži divadla za tónov Janáčkovskej symfónie pre sláčikový orchester Idyla, v županoch, s cigaretou a šálkou čaju či *nápojom, ktorý ešte len vznikne*). Rumanovský sa tu odvážne púšťa na tenký ľad, ale zvláda to bravúrne (našťastie). *Symfónia bytia* sa zdá najprepracovanejšou kapitolou, ide o mimoriadne zrelý počín (ešte len začínajúceho literáta!) s jasným a vyhraneným autorským úmyslom napĺňať motto, osvojené od Pavla Vilikovského: „nerobiť zo slov iba prostriedok na podávanie informácií, ale povzbudiť nimi predstavivosť“ (s. 16).

Úprimne však priznávam zápas ambivalentných pocitov (bohužiaľ alebo našťastie?), pri pokušení výstižne zhodnotiť záver diela narážam na dilemu: ide u autora o dokonalé vcítenie sa, majstrovské uchopenie a vystihnutie názvu *príbeh nekonečných koncov* alebo len vopred dobre pripravený alibizmus? Pravdou je, že slubne naratívne našliapnutý úvod zápasu (o pozornosť čitateľa) v poslednej tretine akosi postupne stráca dych. Postavy Maliara a Hosta predstavujú fakultatívne alter ego samotného autora, ktorý sa tu snaží komunikovať (akosi) mierne schizofrenicky: „Nemôžeš predsa odísť od zrkadla a zároveň chcieť, aby tam zostal tvoj obraz“ (s. 270) alebo „Takže ako? Žiť v podobe, ktorú odmietame prijať za

vlastnú alebo nežiť vôbec?“ (s. 272) Je na čitateľovej osobnej estetike či vyhodnotí kapitoly (*Odrazy, V ateliéri múz*) ako prínosné (našťastie) alebo len ako výplň (bohužiaľ). Smelo ale možno dúfať (pravdepodobne), že sme tu svedkami takpovediac win-win situácie – ekonomicky a ekologicky efektívneho status quo. Za cenu tristo stranovej knihy dostanete k dispozícii text, s ktorým sa možno násobne viac, teda opakovane, zblížovať, hľadať vrstvy, potenciálne alternatívy, eventuálne náznaky a nachádzať v ňom premostenia a to nielen k Larsovmu príbehu, ale i k Vášmu osobnému (na základe Vašich jedinečných východísk, skúseností, nálad, očakávaní a podobne). Rukavica je hodená, šanca osobne i intelektuálne rásť sa nedá prehliadnuť. Ergo, kniha *Príbeh nekonečných koncov* nemá/nemôže mať (formálne a ani reálne) konca-kraja...

Oceniť však treba taktiež ilustrované predely maliara a grafika Juraja Oravca, ktoré nie sú samoúčelnou vatou, ale integrálnou súčasťou príbehu, pričom kvalita jednoty formy a obsahu je tu zrejmá. Je až fascinujúce, čo všetko možno vyjadriť čiarou (medzi jej začiatkom a koncom): jemná obrysová kontúra je tenkou líniou s vysokou výpovednou hodnotou, čo dokáže výživne podať správu o plnohodnotnom príbehu. Hoci minimalisticky, no obsažne. Neobvykle, pozoruhodne, výnimočne a rozhodne nie banálne. V knihe *Príbeh nekonečných koncov* sa Vám kultivovane a opakovane ponúkajú aj možnosti takéhoto vizuálneho zážitku.

ZUZANA BRNOLIAKOVÁ